

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 3 lipca 2014 roku wnioskodawca M. B. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku po B. B. (1), zmarłym dnia 30 listopada 2008 roku w S., ostatnio stale zamieszkałym w S.. W uzasadnieniu pisma wskazał, iż spadkodawca nie pozostawił testamentu, był dwukrotnie żonaty, z pierwszego małżeństwa miał troje dzieci - M. B., M. D. i E. B. (1), zaś z drugiego małżeństwa dwoje dzieci - A. B. i B. B. (2).

Podczas rozprawy w dniu 20 października 2014 roku uczestnicy postępowania K. B. (1), K. S., M. D., E. B. (2) i A. B. przychyliłi się do wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po B. B. (2). Uczestniczka postępowania M. D. podniosła, iż spadkodawca sporządził testament, w którym powołał ją do całości spadku, natomiast uczestniczka postępowania E. B. (2) oraz wnioskodawca M. B. zakwestionowali ważność powyższego testamentu, wskazując, iż spadkodawca w chwili testowania był w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Uczestnicy postępowania K. B. (1), K. S. i A. B. oświadczyli, iż w ich ocenie testament jest ważny.

Sąd ustalił, co następuje:

B. B. (1), syn W. i S., urodzony dnia (...) w S., zmarł w dniu 30 listopada 2008 roku w S.. Ostatnio stale zamieszkiwał w S. przy ul. (...). Spadkodawca w chwili śmierci był rozwiedziony, ze spadkobierców ustawowych pozostawił po sobie dzieci pochodzące ze związku małżeńskiego z K. B. (2): M. B., M. D. i E. B. (2) oraz dzieci pochodzące ze związku małżeńskiego z K. S.: A. B. i B. B. (1) nie miał innych dzieci, w tym przysposobionych ani wcześniej zmarłych. Niniejsze postępowanie jest jednocześnie pierwszym postępowaniem w sprawie stwierdzenia nabycia spadku po B. B. (1), nie był też wydawany akt poświadczenia dziedziczenia (odpis aktu zgonu k. 4 akt sprawy SR w S.o sygn. I Ns 10958/11, zapewnienie spadkowe k. 47v - 48).

W dniu 20 listopada 2008 roku B. B. (1) był w ciężkim stanie fizycznym, pozostawał jednak przytomny, w kontakcie werbalnym utrudnionym przez jego stan somatyczny, dysfagię i zaburzenia mowy. W sporządzonym tego dnia testamencie holograficznym w obecności świadków E. B. (2) i S. Ż. testator oświadczył, iż do całości spadku powołuje swoją córkę M. Ż.. Spadkodawca był zdolny do swobodnego podejmowania decyzji i wyrażania woli, nie miał wówczas wyłączonej zdolności do testowania, zaś własnoręczność podpisu testatora potwierdziła chirurż I. R.. Stan B. B. (1) w kolejnych dniach ulegał znacznemu pogorszeniu, w dniu 26 listopada 2008 roku wymagał stałego przyjmowania morfiny, w dniu 30 listopada 2008 roku był okresowo nieprzytomny lub w śpiączce, tego też dnia zmarł (historia choroby k. 56, zeznania K. B. (1) k. 80, M. D. k. 80 - 81, K. S. k. 81, opinia biegłego sądowego z neurologii k. 91 - 92).

Testament z dnia 20 listopada 2008 roku został otwarty i ogłoszony przez Sąd Rejonowy w S.I Wydział Cywilny w dniu 23 września 2011 roku (akta sprawy SR w S.o sygn. I Ns 10958/11). Powołana do spadkobrania na podstawie powyższego testamentu M. Ż., córka B. B. (1) i K. B. (2), w związku z zawarciem w dniu 20 kwietnia 2012 roku związku małżeńskiego z W. D., obecnie nazywa się M. D. (odpis aktu małżeństwa k. 58).

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 926 § 1 i 2 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą. Powyższy przepis wyraża generalną zasadę, iż powołanie do dziedziczenia z testamentu ma pierwszeństwo przed dziedziczeniem ustawowym. Zasada ta zabezpiecza pełną realizację swobody w dysponowaniu majątkiem na wypadek śmierci. Dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca w ogóle nie pozostawił testamentu, albo pozostawił testament, który okazał się nieważny lub nieskuteczny

Stosownie do art. 949 § 1 i 2 k.c. spadkodawca może sporządzić testament w ten sposób, że napisze go w całości pismem ręcznym, podpisze i opatrzy datą. W toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku Sąd zobligowany jest do

zbadania ważności testamentu. Testament jest nieważny, jeżeli został sporządzony: w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, pod wpływem błędu uzasadniającego przypuszczenie, że gdyby spadkodawca nie działał pod wpływem błędu, nie sporządziłby testamentu tej treści lub pod wpływem groźby (art. 945 § 1 pkt 1 k.c.), a także jeżeli zawiera rozrządzenia więcej niż jednego spadkodawcy (art. 942 k.c.), został sporządzony przez osobę nie mającą pełnej zdolności do czynności prawnych (art. 944 § 2 k.c.), został sporządzony z naruszeniem przepisów o formie (art. 958 k.c.), spadkobierca został powołany pod warunkiem lub z zastrzeżeniem terminu, a z treści testamentu lub z okoliczności wynika, że bez takiego ograniczenia spadkobierca nie zostałby powołany (art. 964 k.c.), a ponadto jeżeli treść testamentu jest sprzeczna z ustawą, zasadami współżycia społecznego lub ma na celu obejście ustawy (art. 58 k.c.).

W toku przeprowadzonego postępowania ustalone zostało, że spadkodawca w dniu 20 listopada 2008 roku sporządził testament własnoręczny, z którego treści - „Ja niżej podpisany (...) oświadczam, iż do całości spadku powołuję swoją córkę M. M.”, wola spadkodawcy, mimo niewyraźnego pisma, wyraźnie wynikała. W związku jednak z zarzutami, zgłoszonymi przez pominiętych w testamencie M. B. i E. B. (2), Sąd ustalić musiał, czy testament jest ważny. Mając na uwadze stan zdrowia B. B. (1) w chwili sporządzania testamentu, w szczególności, iż chorował on wówczas na nowotwór, a testament sporządził na kilka dni przed śmiercią, zbadać należało czy testator nie znajdował się wówczas w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

W celu weryfikacji przesłanek ewentualnej nieważności testamentu Sąd dopuścił dowód historii choroby spadkodawcy, przesłuchania zainteresowanych w charakterze stron postępowania. Do sprawy nie wniosło zeznania A. B. (k. 81) i M. B. (k. 79), bowiem nie mieli oni wiedzy o stanie spadkodawcy w chwili sporządzania testamentu. Z zeznań M. D. (k. 80 – 81) wynikało, iż B. B. (1) testament napisał z własnej woli, osobiście, na łóżku, w obecności E. B. (2). W ocenie uczestniczki testator był świadomy, wszystkich rozpoznawał, a kontakt z nim utrudniały jedynie związane z chorobą trudności z mówieniem. Z powyższymi twierdzeniami korelowały również zeznania K. S. (k. 81) i K. B. (1) (k. 80), które wskazywały, iż podczas odwiedzin w szpitalu spadkodawca rozpoznał je. Powyższe zeznania, jako korespondujące ze sobą i z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie, Sąd uznał za wiarygodne. Również w załączonej do akt sprawy historii choroby z Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w S. wskazywano, iż kontakt słowny z pacjentem utrudniony był z uwagi na jego stan somatyczny, dysfagię i zaburzenia mowy. Natomiast z zeznań E. B. (2) wynikało, iż gdy odwiedzała spadkodawcę w szpitalu był śpiący, nie poznawał jej, mylił z drugą siostrą.

Z uwagi na powyższą rozbieżność w zeznaniach zainteresowanych, jak i ogólność i lakoniczność ich twierdzeń, uniemożliwiająca uznanie tych zeznań za wyłączną podstawę do czynienia ustaleń faktycznych w zakresie oceny stanu świadomości i swobody spadkodawcy, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu neurologii. W sporządzonej opinii biegła sądowa z zakresu neurologii W. T. w sposób jednoznaczny wskazała, iż z danych uzyskanych z dokumentacji lekarskiej, danych zawartych w aktach sprawy, zeznań zainteresowanych, wynika, iż testator nie miał wyłączonej zdolności do testowania (k. 91-92). W oparciu o powołaną opinię Sąd ustalił, że spadkodawca nie wykazywał zaburzeń funkcji psychicznych, które uniemożliwiałyby mu kierowanie wolą i swobodne wyrażanie decyzji, wobec czego sporządzony przez niego testament uznać należało za ważny.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w pkt I postanowienia.

Sąd, mając na uwadze, iż wnioskodawca w niniejszej sprawie w całości zwolniony został z konieczności ponoszenia kosztów sądowych, a zarazem brak było przesłanek do obciążenia wnioskodawcy lub uczestników postępowania kosztami postępowania poniesionymi przez Skarbu Państwa na podstawie art. 111 ust. 1 bądź na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. 2005 Nr 167 poz. 1398), w pkt II sentencji postanowienie stwierdził, że koszty sporządzenia opinii biegłego w wysokości 720,64 złotych oraz opłaty sądowej w wysokości 50 zł ponosi Skarb Państwa.

Sąd ustalając, iż każdy z uczestników na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. ponosi koszty postępowania zgodnie ze swoim udziałem miał na uwadze, iż w niniejszej sprawie brak było podstaw do odstąpienia od ogólnej zasady orzekania

o kosztach postępowania nieprocesowego, zgodnie z którą każdy uczestnik postępowania nieprocesowego ponosi koszty, jakie związane są z jego udziałem w konkretnej sprawie. Sąd uznał bowiem, iż wszyscy uczestnicy postępowania byli w tym samym stopniu zainteresowani rozstrzygnięciem niniejszej sprawy.